



Dokumentnamn
Beslut
Beslutsdatum
2023-01-30

Diarienummer
Ö 2-2023/3.1

Klagande

Malmö universitet

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 6 december 2023, dnr 2022-05957-01, se Bilaga

Projekttitel

Konsekvenser av spridningen och användningen av AI-drivna kvinnohälsa appar på sociala och transnationella processer i Zimbabwes stadsnära område.

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Med undanröjande av det överklagade beslutet avvisar Överklagandenämnden för etikprövning ansökan.

Bakgrund

I ett projekt rörande menstuationsapplikationer (appar) ska dels offentligt tillgänglig information hämtas från App Stores metadata, programutvecklarens hemsidor och sociala medier, dels intervjuas forskningspersoner (kvinnor 18-29 år, föräldrar till dessa kvinnor samt apputvecklare) i Zimbabwe gällande deras intryck av de aktuella apparna. Intervjuerna spelas in och transkriberas därefter. Forskningspersonernas namn, nationalitet, anställning och ålder registreras. Efter transkriberingarna förstörs alla inspelningar och texterna kodas. Etiskt tillstånd för denna del av projektet ska sökas i Zimbabwe. Det övergripande syftet med projektet är att undersöka könsfördelningen inom apputvecklarnas organisationer samt att belysa olika personers intryck av apparna i fråga. Hypotesen är att då appar ofta utvecklats av män, som dessutom är hemmahörande på det norra halvklotet, kan de interventioner som apparna eventuellt föreslår inte alltid appliceras på befolkningen på södra halvklotet, dels på grund av resursbrister, dels beroende på kulturella skillnader. Tanken är att projektet ska bidra med information som kan leda till bättre appar och meningsfulla interventioner avseende menstruell hälsa också för kvinnor på det södra halvklotet.

Etikprövningsmyndigheten har avslagit ansökan med motiveringen att det tänkta forskningsprojektet är så bristfälligt beskrivet att det inte utan ytterligare genomgående preciseringar går att bedöma från forskningsetisk synpunkt. Språket i ansökan är bristfälligt, vilket gör att innehållet är svårbegripligt och det finns missförstånd om forskningsetiska begrepp, som till exempel forskningsperson och forskningshuvudman. Det är otydligt om rekrytering av forskningspersoner och datainsamling endast ska ske i Zimbabwe, om uppgifter ska samlas in både genom intervjuer och genom de appar som är tänkta att användas i projektet, och vidare om uppgifterna utgör känsliga personuppgifter. Det saknas analysmetoder och framför allt en grundlig beskrivning av både de risker som projektet medför för deltagarna och den potentiella nytta som forskningen kan bidra med.



Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2023-01-30

Diarienummer

Ö 2-2023/3.1

Myndigheten anser det också tveksamt om forskarna har kompetens om kvinnospecifik hälsa och kan bedöma om insamlingen av integritetskänsliga data sker med respekt för människovärdet.

Klaganden tillstår bristerna i projektbeskrivningen, men uppger att de skulle ha korrigerats om möjligheten att revidera ansökan funnits. Intervjuerna av forskningspersoner ska genomföras i Zimbabwe, medan övriga delar av forskningsprocessen ska ske i Sverige, såsom lagring av data, analys och publicering av resultat. Avseende forskarnas kompetens understryker klaganden att studien faller inom det transdisciplinära området Global politik. Projektet ska inte adressera frågor om kvinnospecifik hälsa, utan om global hälsostyrning och global politik. Klaganden menar därför att kompetenserna hos de ansvariga forskarna är goda och tillräckliga för de forskningsfrågor som undersöks och ser ingen risk att forskningspersonernas människovärde eller integritet kan komma att äventyras.

Skäl för beslutet

Överklagandenämnden tar ställning avseende den forskning som ska bedrivas i Sverige. Forskningen, såsom den beskrivs i ansökan, hanterar inte känsliga personuppgifter varför den inte omfattas av etikprövningslagen. Överklagandenämnden ändrar därför det tidigare beslutet och avvisar ärendet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Eva Lindeblad, Yvonne Lundberg Giwercman (föredragande), Kjell Asplund, Ingemar Engström, Sten-Åke Stenberg, Ulf Ekberg och Camilla Lif. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Lars Dahlstedt, Gert Helgesson, Christina Eintrei, Johan Norell Bergendahl och Stina Holmlund Kelly samt kanslichefen Jörgen Svidén, administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren och juristerna Annika Jäderlund och Johanna Sjöcrona deltagit.

På Överklagandenämndens vägnar

Eva Lindeblad
Ordförande